

TIETOARKISTO

TIETOARKISTO STRATEGIA 2021–2024

Yhteiskuntatieteellinen tietokirjo
Strategia 2021–2024

Julkaisija: Yhteiskuntatieteellinen tietokirjo
Käyntiosoite: Åkerlundinkatu 5 B, 4. kerros
Postiosoite: Tietokirjo
33014 Tampereen yliopisto

Yhteystiedot: www.fsd.tuni.fi
Sähköposti: fsd@tuni.fi

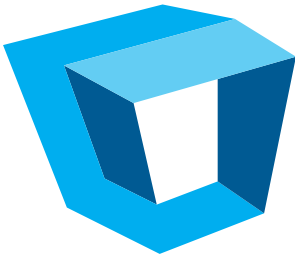
Julkaisuvuosi 2021

Kannen kuva: Gerd Altmann/Pixabay

URN: <http://urn.fi/urn:nbn:fi:fsd:V-202102190001>

TIETOARKISTO STRATEGIA 2021–2024

UUDISTUVA JA LUOTETTAVA
TUTKIMUSAINEISTOJEN ASiantuntija

TIETOARKISTO

TIETOARKISTON STRATEGIA 2021–2024

UUDISTUVA JA LUOTETTAVA TUTKIMUSAINEISTOJEN ASiantuntija

VISIO

Tietoarkisto on luotettu ihmistieteiden tutkimusaineistojen pitkäaikaissaatavuuden asiantuntijaorganisaatio, joka tukee tutkimusdatan vaikuttavuutta ja tutkimuksen laatua sekä edistää alansa kehitystä Suomessa ja kansainvälisesti.

MISSIO

Tietoarkisto vaalii ja säilyttää pitkäaikaisesti käyttökuntoisena suomalaisen yhteiskunnan, ihmisten ja kulttuuristen ilmiöiden tutkimiseksi kerättyjä aineistoja, eli tutkimusdataa. Toimitamme aineistot jatkokäyttäjille luotettavasti ja tehokkaasti ajanmukaisia digitaalisia palvelujamme hyödyntäen.

Strategiakaudella 2021–2024 Tietoarkisto pyrkii tavoitteisiinsa yhteistyössä alansa kotimaisten ja kansainvälisten tutkimusinfrastruktuurien, kulttuuriperintöorganisaatioiden ja muun tiedeyhteisön kanssa. Keskeisissä palveluissamme kehitämme valmiutta monipuoliseen yhteentoimivuuteen kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Pitkän aikavälin visio on, että vuonna 2030 tutkimusdataa ja sen käyttöä kuvaava tieto virtaa tutkimuksen infrastruktuurien välillä sujuvasti ja infrastruktuurit tuottavat yhteistyössä tutkijoille kattavia ja toimivia palveluja toistensa vahvuudet ja asiantuntemuksen tunnistaen ja tunnustaen.

Kaikessa toiminnassamme rakennamme ja ylläpidämme luotamusta tieteeseen ja tutkimukseen toteuttamalla arvojamme, jotka ovat vastuullisuus, avoimuus, tasa-arvoisuus, yhteistyöhalukkuus ja yhteisöllisyys.

Toteutamme arvojamme myös toimimalla FAIR¹-periaatteiden mukaan, jotta palvelumme ja tutkimusaineistot ovat helposti löydettävissä ja saatavilla niin avoimesti kuin mahdollista, mutta tarvittaessa niin rajoitetusti kuin on välttämätöntä sekä yhteentoimivia ja uudelleen käytettävissä.

Toteutamme arvojamme myös pyrkimällä Yhdistyneiden kansakuntien kestävä kehityksen tavoitteisiin muun muassa tukemalla niitä edistävää tutkimusta ja kehittämällä kestävä kehityksen tavoitteiden seuranta.

STRATEGIAKAUDEN PÄÄTAVOITTEET

1. TUKEA ASIAKKAITAMME KORKEALAATUISTEN AINEISTOJEN VASTUULLISESSA AVAAMISESSA JA JATKOKÄYTTÄMISESSÄ

Tietoarkisto huolehtii asiakkaistaan ja vaalii arkistoituja aineistoja pitkäjänteisesti. Tietoarkisto auttaa ja opastaa tutkimusaineistojen tuottajia aineistojen vastuullisessa avaamisessa ja jatkokäyttäjii arkistoitujen aineistojen hyödyntämisessä. Tarjoamme sekä teknisiä ratkaisuja että niitä tukevaa ajantasaista opasmateriaalia ja henkilökohtaista palvelua.

Tietoarkisto uudistaa palvelujaan, ylläpitää ja kartuttaa omaa osaamistaan ja hyödyntää yhteistyöverkostojaan vastatakseen uudenlaisiin aineistojen avaamisen vaatimuksiin.

2. TUKEA SUOMALAISTEN TUTKIMUSAINEISTOJEN VAIKUTTAVUUTTA, NÄKYVYYTTÄ JA KANSAINVÄLISYYTTÄ LAAJASTI JA MONIPUOLISESTI

Tietoarkisto on ihmistieteellisten digitaalisten aineistojen pitkäaikaissaatavuuden asiantuntijaorganisaatio, jonka vahvuuksia ovat alan tietosuoja-, anonymisointi-, metatieto- ja tietojärjestelmäosaaminen. Tietoarkiston tavoitteena on tuottamansa metatiedon laajempi ja syvällisempi hyödyntäminen kansallisissa ja kansainvälisissä palveluissa. Näin erilaiset käyttäjät löytävät juuri heitä kiinnostavat aineistot entistä varmemmin, pääsevät niiden äärelle ja saavat ne käyttöönsä helposti ja niin avoimesti kuin mahdollista.

Tietoarkisto tekee yhteistyötä avoimen tutkimuksen ja tieteen kansallisten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa jatkokäytettävien tutkimusaineistojen, metadatan ja palvelujen harmonisoinnin edistämiseksi ja yhteentoimivuuden rakentamiseksi. Yhteentoimivat, sujuvat, mukautuvat ja ajanmukaiset infrastruktuuripalvelut vähentävät päällekkäisyyksiä ja tehostavat resurssien käyttöä.

3. KEHITTÄÄ AINEISTOJEN JA TIETOJÄRJESTELMIEN YHTEENTOIMIVUUTTA

Tietoarkiston suomen- ja englanninkieliset palvelut ja kansainvälinen yhteistyö tukevat arkistoitujen tutkimusaineistojen ja tutkimuksen vaikuttavuutta ja näkyvyyttä entistä laajemmin. Tietoarkiston palvelut ovat osa kansainvälistä tutkimusjärjestelmää muun muassa eurooppalaisten yhteiskuntatieteellisten data-arkistojen infrastruktuurin CESSDA ERICin² ja eurooppalaisen avoimen tieteen pilvialustan EOSCin³ kautta.

Kattavan englanninkielisen palvelun tarjoaminen ja monikieliseen palvelutuotantoon osallistuminen lisää kotimaisilla kielillä syntyneen ihmistieteellisen tutkimusdatan vaikuttavuutta ja suomalaisen tutkimuksen näkyvyyttä ja kilpailukykyä. Arkistoiduista aineistoista tuotetut tietojalosteet laajentavat tutkimusdatan vaikuttavuutta tiedeyhteisön ulkopuolelle.

4. EDISTÄÄ VERTAILEVAA TUTKIMUSTA

Yksi yhteiskuntatieteellisen data-arkistotoiminnan lähtökohdistana on kvantitatiivisen tutkimusdatan säilyttäminen käyttökuntoisena yli vuosikymmenten vertailevan tutkimuksen tarpeisiin. Tietoarkisto hoitaa tätä perustehtävää osallistumalla laajojen kansainvälisten aineistojen tuotantoon ja tarjoamalla jatkokäyttäjille kansallisia harmonisoituja aineistosarjoja, jotka mahdollistavat ajankohtien välisen vertailun.

Yhteistyössä tutkijoiden ja aineistontuottajien kanssa Tietoarkisto edistää vertailevan tutkimuksen keruu- ja analyysimetodien avoimuutta.

FAIR

FAIR-lyhenne tulee englannin sanoista Findable, Accessible, Interoperable and Reusable.

CESSDA ERIC

Consortium of European Social Science Data Archives European Research Infrastructure Consortium

EOSC

European Open Science Cloud

STRATEGIAN TOTEUTTAMISSUUNNITELMA

Tietoarkisto soveltaa strategiassaan Tampereen yliopiston ja Suomen Akatemian kansallisten tutkimusinfrastruktuurien strategiaa oman toimialansa näkökulmasta. Tietoarkiston nykyinen toiminta, perustehtävä ja lähitulevaisuuden tavoitteet vastaavat jo hyvin moniin näistä dokumenteista tuleviin vaatimuksiin. Tutkimusdatan ja -aineistojen arkistoinnin nopeasti kehittyvällä toimialalla on vastattava tulevaisuuden haasteisiin pitäen samalla pitkäjänteinen perustoiminta luotettavana ja tehokkaana. Peruspalvelut – tutkimusaineistojen arkistointi, pitkäaikaisäilytys, jatkokäyttö ja niitä koskeva tietopalvelu – ovat asiakkaillemme maksuttomia.

Strategiakaudella 2021–2024 Tietoarkisto pyrkii tavoitteisiinsa yhteistyössä alansa kotimaisten ja kansainvälisten tutkimusinfrastruktuurien, kulttuuriperintöorganisaatioiden ja muun tiedeyhteisön kanssa.

Pitkän aikavälin visio on, että vuonna 2030 tutkimusdataa ja sen käyttöä kuvaava tieto virtaa tutkimuksen infrastruktuurien välillä sujuvasti ja infrastruktuurit tuottavat yhteistyössä tutkijoille kattavia ja toimivia palveluja toistensa vahvuudet ja asiantunteumuksen tunnistaen ja tunnustaen.

Tietoarkiston avainasiakkaita ovat edelleen yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tutkijat, opettajat ja opiskelijat sekä tutkimuslaitosten ja -organisaatioiden tutkijat, vaikka Tietoarkisto pyrkiikin lisäämään tunnettuuttaan myös akateemisen yhteisön ulkopuolella. Jotta tutkimus voi kansainvälistyä tehokkaasti, ihmistieteissä tiedeyhteisö tarvitsee luotettavia kansallisia palveluja, jollainen Tietoarkisto on. Tietoarkisto kehittää palveluja kotimaisten ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa tavoitteena yhteentoimivuus ja suomalaisten tutkimusaineistojen laaja vaikuttavuus kotimaassa ja kansainvälisesti.

Tässä suunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden toteuttaminen riippuu sekä perusrahoituksen kehityksestä että ulkopuolisen rahoituksen määrästä. Hankerahoitukseen turvin tutkitaan ja kokeillaan uusia asioita ja jo hyväksi havaittua vahvistetaan ja kehitetään edelleen.

Tietoarkiston valtakunnallinen neuvottelukunta seuraa ja arvioi strategian toteutumista erikseen sovittavalla tavalla.

STRATEGIAN PÄÄTAVOITTEITA TOTEUTTAVAT JA TUKEVAT TOIMENPITEET

1. TUKEA ASIAKKAITAMME KORKEALAATUISTEN AINEISTOJEN VASTUULLISESSA AVAAMISESSA JA JATKOKÄYTTÄMISESSÄ

- Tietoarkiston verkkopalvelut ovat käytettävissä suomeksi ja englanniksi aina ja kaikkialta.
- Tarjotaan asiakkaille henkilökohtaista palvelua aineiston elinkaaren eri vaiheissa.
- Tuotetaan laadukasta, huolellisesti käsiteltyä ja dokumentoitua, anonymoitua tutkimusdataa sekä kattavaa metadataa.
- Pidetään voimassa luotettavasta tietoarkistotoiminnasta saatu CTS-sertifiointi⁴.
- Lisätään Tietoarkiston ja tutkijoiden välistä yhteistyötä aineiston elinkaaren hallinnan ja pitkäaikaisen käytettävyyden varmistamiseksi.
- Tuetaan aineistojen tekijöiden meritoitumista tarjoamalla aineistoille pysyvät tunnisteet heti tallennuksen jälkeen ja antamalla valmiille aineistoille helppokäyttöiset aineistoviitteet pysyvine tunnisteineen.
- Avoimia verkko-oppimateriaaleja ja -oppaita päivitetään ja täydennetään.
- Palveluja ja työkaluja kehitetään entistä asiakasystävällisemmiksi asiakaskokemuksen perusteella.
- Kehitetään aineistojen anonymisointiprosesseja.
- Hankitaan kansallisten ja kansainvälisten yhteistyöverkostojen ja tutkijayhteistyön avulla lisää asiantuntemusta uudenlaisista ihmistieteellisistä aineistotyypeistä ja tutkimusmenetelmistä.
- Hankitaan ja jaetaan uusia aineistotyyppisiä ja aloitetaan arkistoitujen aineistojen tutkimusmenetelmien avaaminen.
- Lisätään avointen aineistojen tarjontaa kansalaisten, hallinnon ja yritysten käyttöön, ja kehitetään uusia aineistoille lisäarvoa tuottavia datatuotteita.

CTS

CTS tulee sanoista Core Trust Seal.

2. KEHITTÄÄ AINEISTOJEN JA TIETOJÄRJESTELMIEN YHTEEN-TOIMIVUUTTA

- Kehitetään työkaluja, joiden avulla aineistojen arkistointiprosessia voidaan tehostaa ja aineistojen näkyvyyttä lisätä. Toteutetaan työkalut siten, että niitä voidaan hyödyntää myös kansainvälisessä yhteistyössä.
- Kehitetään työvuon automaatiota Tietoarkiston eri pääprosesseissa.
- Edistetään tietovirtojen liikkumista järjestelmien välillä. Tarjotaan omia rajapintoja esimerkiksi toiminnan tunnusluvuille. Käytetään hyödyksi muiden tarjoamia rajapintoja esimerkiksi rikastamalla Tietoarkiston metadataa niistä saaduilla tiedoilla.
- Hyödynnetään pysyviä tunnisteita nykyistä enemmän, esimerkiksi aineistojen, tekijöiden ja organisaatioiden tunnisteita.
- Harmonisoidaan metadataa ja dataa.
- Osallistutaan CESSDAn⁵ metadatan kehitystyöhön.
- Osallistutaan sanastojen ja luokitusten kehittämiseen kotimaassa ja kansainvälisessä yhteistyössä, ja hyödynnetään niitä kuvailuissa ja tietojärjestelmissä.
- Tutkitaan koneellisesti ymmärrettävän tutkimus(meta)datan hyödyntämisen ja tuottamisen mahdollisuuksia.
- Edistetään datan avaamista avoimilla lisensseillä.
- Vaikutetaan DDI-kuvailuformaatin kehitystyöhön DDI-allianssin jäsenyyden kautta.⁶
- Tuotetaan sovelluskehityksessä avoimen lähdekoodin ohjelmistoja aina silloin, kun se on mahdollista.

CESSDA

Consortium of European Social Science Data Archives

DDI

Data Documentation Initiative

3. TUKEA SUOMALAISTEN TUTKIMUSAINEISTOJEN VAIKUTTA-VUUTTA, NÄKYVYYTTÄ JA KANSAINVÄLISYYTTÄ LAAJASTI JA MONIPUOLISESTI

- Hankitaan soveltuvia aineistoja laajasti yliopistoilta, julkisorganisaatioilta, yrityksiltä ja järjestöiltä.
- Hankitaan arkistoon lisää kestäväen kehityksen teemoja tukevia aineistoja.
- Käännetään aineistojen metatiedot ja lisää kvantitatiivista dataa englanniksi.
- Nostetaan aineistovarannosta säännöllisesti esille ajankohtaisia aineistoja, teemoja ja muuttujia, ja hyödynnetään tässä tutkijayhteistyötä.
- Aila on vastuullisesti FAIR⁷. Kehitetään Ailan käytettävyyttä, yhteentoimivuutta ja rajapintoja.
- Kehitetään toimintaa kuvaavia tunnuslukuja ja laadullisen arvioinnin menetelmiä.
- Kehitetään arkistoinnin ja jatkokäytön keskeisten tilastotietojen raportoinnin ajantasaisuutta ja parannetaan raporttien käytettävyyttä aineistoja arkistoiville organisaatioille ja rahoittajille.
- Otetaan CESSDAn palvelut käyttöön aina, kun se on mahdollista, ja edistetään Tietoarkiston kehittämien ratkaisujen käyttöönottoa muissa data-arkistoissa ja organisaatioissa.
- Lisätään aineistojen avoimuutta avoimemmilla lisensseillä ja käyttöehdoilla silloin kun se on mahdollista.

FAIR

Findable, Accessible, Interoperable and Reusable.

- Osallistutaan aktiivisesti kansalliseen ja kansainväliseen vastuullista aineistojen avoimuutta edistävään yhteistyöhön.
- Tarjotaan aktiivisesti Tietoarkiston osaamista CESSDAn projekteihin ja yhteistyöprojekteihin muiden tutkimuksen infrastruktuureiden kanssa.
- Aineistokuvailut tarjotaan kansallisiin yleisluetteloihin ja CESSDAn kautta entistä laajemmalle kansainväliselle yleisölle.
- Rakennetaan yhteiseurooppalaista pilvipalvelua EOSCia⁸ yhdessä CESSDAn ja muiden toimijoiden kanssa.
- Tehdään vastavuoroisia vierailuja muihin CESSDA-organisaatioihin ja muihin tutkimusdatan avoimuuden parissa työskenteleviin organisaatioihin hyvien käytäntöjen siirtämiseksi ja alan opiskelun sekä mentoroinnin mahdollistamiseksi.

4. EDISTÄÄ VERTAILEVAA TUTKIMUSTA

- Osallistutaan harmonisoitujen kansainvälisesti vertailevien tutkimusaineistojen keräämiseen ja tuottamiseen International Social Survey Programmen (ISSP) ja European Value Studyn (EVS) jäsenenä.
- Arkistoidaan kansallisia aineistosarjoja ja huolehditaan niiden käytettävyydestä yhteistyössä sarjojen tuottajien kanssa.
- CESSDA yhteistyössä kehitetään muuttujatason metatiedon hyödyntämistä, jotta vertailuaineistoja olisi helppo hakea CESSDAn keskitettyjen palvelujen avulla.
- Materiaalia vertailevan tutkimuksen menetelmien opetukseen ja opiskeluun lisätään Tutkimusmenetelmien verkkokäsikirjaan yhteistyössä menetelmäasiantuntijoiden ja opettajien kanssa.
- Hyödynnetään tutkijakontakteja ja yhteistyöverkostoa vertailevan tutkimuksen aineistojen näkyvyyden lisäämisessä.
- Parannetaan aineistojen käyttömahdollisuuksia ja tiedon hyödyntämistä myös akateemisen yhteisön ulkopuolella tuottamalla sisällöistä yksinkertaisia kuvallistettuja tietotuotteita ja analyysejä yhteistyössä tutkijayhteisön kanssa.

TIETOARKISTO EDISTÄÄ KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEITA

Tietoarkistossa kestävä kehitys otetaan huomioon tutkimuksen, opetuksen, opiskelun ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden rajapinnoilla sekä arjen käytännöissä. Tietoarkisto arkistoi ja välittää tutkimusaineistoja tutkimukseen, opetukseen ja opiskeluun. Varannossa on aineistoja, jotka käsittelevät Yhdistyneiden kansakuntien kestävä kehityksen tavoitteiden mukaisia teemoja. Tietoarkisto edistää toiminnallaan tiedon kumuloitumista, tukee vastuullista tieteellistä tutkimusta ja valmiita tutkimusaineistoja hyödyntävää opetusta. Tieteelliseen tietoon nojaava yhteiskunnallinen päätöksentekoa auttaa kohdistamaan kestävä kehityksen toimenpiteet siten, että ne ovat vaikutuksiltaan tehokkaimpia.

Tietoarkiston toiminta tukee erityisesti seuraavia:

- Tutkimusaineistoja tuottavat tutkijat ja organisaatiot voivat tallentaa aineistonsa vastuullisesti ja eettisesti kestävällä tavalla ja hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen Tietoarkistoon jatkokäyttöä varten.

- Aineistot ovat opiskelijoiden, opettajien ja tutkijoiden käytettävissä. Osaa aineistoista voivat käyttää kaikki.
- Aineistojen avulla voidaan tehdä vertailevaa tutkimusta yhteiskunnasta ja ihmisten toiminnasta.
- Kestävän kehityksen aiheita käsitteleviä temaattisia kokonaisuuksia kehitetään ja viestitään jatkokäyttäjille näiden tarjoamista mahdollisuuksista.
- Rakennetaan tasa-arvoista yhteistyötä kansallisessa ja kansainvälisessä toimintaympäristössä.
- Kehitetään ympäristövastuuta. Palvelut perustuvat digitaalisiin ratkaisuihin ja niille on tunnistettu tarve ja kohderyhmä. Asiakkaiden palaute otetaan palvelukehityksessä huomioon.
- Digitaalisuutta lisätään toiminnassa edelleen muun muassa korvaamalla matkustamista virtuaalikokouksilla ja järjestämällä virtuaalikoulutuksia ja -tapahtumia.
- Varmistetaan henkilöstön riittävä osaaminen ja osaamisen ylläpito ja kehittäminen.
- Tuetaan henkilöstön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia.
- Seurataan kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista olemassa olevilla seurantamenetelmillä ja kehittämällä uusia mittareita yhteistyössä muiden infrastruktuurien kanssa.

TIETOARKISTO VIESTII AKTIIVISESTI SIDOSRYHMILLEEN

- Kotimaisten ja kansainvälisten aineistojen tallentamisen ja hyödyntämisen mahdollisuuksista ja eduista viestitään kohdennetusti erilaisille aineistojen tekijä- ja käyttäjäryhmille.
- Kerrotaan suomalaisille tutkijoille ja opiskelijoille vertailevan tutkimuksen aineistoista ja kansainvälisten palvelujen käyttömahdollisuuksista, kuten CESSDA- ja ICPSR⁹-jäsenyyksien eduista ja ISSP- ja EVS-aineistoista.
- Viestitään palveluista ja järjestetään tapahtumia itse ja yhteistyössä kotimaisten ja kansainvälisten aineistoinfrastruktuurien ja muun tiedeyhteisön kanssa.
- Tehostetaan Tietoarkiston viestintää ja viestinnän seuranta: hyödynnetään verkkosivujen ja sosiaalisen median kanavia ja lisätään matalankynnyksen webinaarien määrää.

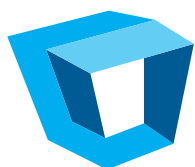
Yhdistyneiden kansakuntien kestävän kehityksen tavoitteiden on tarkoitus ohjata maailman kehityssoponnisteluja vuoteen 2030 asti. Tietoarkiston toimet kohdistuvat erityisesti merkittyihin teemoihin.

1. Ei köyhyyttä
2. Ei nälkää
3. Terveysttä ja hyvinvointia
4. Hyvä koulutus
5. Sukupuolten tasa-arvo
6. Puhdas vesi ja sanitaatio
7. Edullista ja puhdasta energiaa
8. Ihmisarvoinen työ ja talouskasvu
9. Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja
10. Eriarvoisuuden vähentäminen
11. Kestävät kaupungit ja yhteisöt
12. Vastuullista kuluttamista
13. Ilmastotekoja
14. Vedenalainen elämä
15. Maanpäällinen elämä
16. Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto
17. Yhteistyö ja kumppanuus

ICPSR

Inter-university Consortium for Political and Social Research

TIETOARKISTO